

Časopis Výboru pro zabezpečení osob, které se na základě amnestie vrátí do ČSR

Máj síly, radosti a krásy

Manifestace nerozborné
jednoty a síly všeho lidu

Obloha byla zatažena jako by už už nabírala k lijáku. Tak začínal letošní První máj v Praze. I na něm bylo vidět, že letošní jaro je po kruté zimě nasměle, trochu zachumlané do teplého kabátu. Nedalo rozkvést ani jabloním, třešním, šerákům, ani bohatým kaštanům. Lístky vy-

jukly teprve z pupenců, ale přesto svou svěží mladou zelení dodaly máji té patřičné nálady, o kterou se stará příroda. Ulice sotva oschly od posledního deště, v srdcích však proudí teplo a radost. I bez květů byl letošní 1. máj prochnut radostným jarem.

Časný budíček desítek hudeb rozjásal pražské ulice a rozezpíval je v nespočetných písničkách. Dávno před šestou hodinou ráno slévaly se první prameny lidí v pořádnější houfy. Ulice vyšňořené, protkané zářivými barvami, zaplnily se spěchajícími proudy. A všechny ty proudy směřovaly k jedinému místu — k hlavnímu nástupovému seřadisti, do ulic nad Museem.

Živé, hlučící svým ruchem a překotným tokem vždy udivující Václavské náměstí bys toho slavného prvomájového dne ani nepoznal. Krátce před osmou hodinou se rozložil po celé šíři náměstí velebný klid. Samé náměstí si obléklo pro svůj sváteční den skvostný háv utkáný z nejjasnějších barev.

Tak očekávalo ty, kteří ho měli roztančit a rozezpívat tisíce melodiemi, rozjásat prostou lidskou radostí, rozzevčet štěstím a vyznáním své vůle — vybojovat socialismus a mír.

Slavný pochod začíná

V osm hodin se náměstí po svých předlidených obvodech zachvělo. Lidé otáčeli hlavy nahoru k Museu. Konečně!

Strhující průvod začíná. Rudé vlajky se rozlily do celé šíře náměstí. Před nimi, hrdě vztýčené k obloze státní vlajky: československá a sovětská, za nimi pak skupina pionýrů a pionýrek s kyticemi květů v náručích. Obrovské obrazy Marxe, Engelse a Lenina, obklopené modří svazáckých košil, blížily se zvolna krok za krokem k Mústku, k hlavní tribuně, ozdobené obrazy klasiků marxismu-leninismu a obrazem Klementa Gottwalda.

Šedá dlažba náměstí ustupovala rozvíjejícímu se koberci barev. Náměstím zaznívá volání, do něhož se mísí podlesek diváků. Čelo průvodu se zastavuje před slavnostní tribunou.

O půl deváté vstupují na tribunu představitelé strany a vlády, Jaromír Dolanský, Antonín Novotný, Vilím

Široký a Antonín Zápotocký, dále zástupci všech stran a organizací Národní fronty a další slavnostní hosté.

Slova se ujímá první tajemník Komunistické strany Československa Antonín Novotný. Ve svém projevu mimo jiné řekl: »Druhá československá pětiletka vychází z možnosti dalšího podstatného rozvoje našeho národního hospodářství. Průmyslová výroba v pětiletce má vzrůst o 50 procent, v zemědělství se počítá se zvýšením výroby asi o 30 procent.

Chceme zvýšit osobní spotřebu obyvatelstva o jednu třetinu. Přitom zvláštní důraz klademe na spotřebu potravin živočišného původu a uspokojení rostoucího zájmu o kvalitní průmyslové zboží.«

Přehlídka jednoty a síly lidu

Po projevu se dáva mohutný průvod do kroku. Pionýři vbíhají na tribunu, kde otvírají své náruče květů. Vojenská hudba začíná svůj první pochod. Radostná manifestace jednoty a síly našeho lidu se dala na pochod. Pionýři zvedají nad hlavy květy, praporky a velké zelené a žluté kukuřičné klasy. A potom celé hodiny procházejí pracující všech obvodů hlavního města. Je to mohutná lavina pěti proudů, rozvinutých do celé šíře náměstí. Pražské závody, úřady, školy, ústavy, mládež, pionýři vojáci, dopraváci, umělci, vědci — všichni v jednom šiku — s hrdostí oslavují své úspěchy, jichž dosáhli v osvobozené vlasti.

Svazarmovci s napnutým stanem a s padákem, jehož bělostnou kopuli nadouvá vítr. Zaměstnanci ČKD Dukla se závazky na standartách. Pochodují zaměstnanci textilní tvorby, vyznamenané v předvečer 1. máje Řádem práce, pracovníci vysoké školy ekonomické, zaměstnanci největšího pražského obchodního domu Bílá labuť.

Celou šířkou náměstí postupují krok za krokem proudy lidí, ozývá se volání: »At žije 1. máj!« ... »At žije So-

větský svaz!... At žije KSČ!... At žije mír!...«

Je to překrásný veletok lidí. Ani chladný vítr, ani obava před deštěm, jenž hrozí každou chvíli spadnout, nic neodradilo statisíce Pražanů od májového průvodu.

Za zvuků hudby pochodu pracovníci holešovického přístavu. Modré uniformy a široký úsměv na opálených tvářích, to jsou naši lodníci. Nejsou zde všichni — mnozí jsou na lodích, brázdících moře mezi Gdyní a čínskými přístavy. Rameno na rameni jde pražský Žižkov, obyvatelé vysokých činžáků, staří bojovníci za dělnická práva. Ve větru vlají prapory československé, sovětské a ostatních lidově demokratických zemí, vedle sebe jako symbol sbratření národů světa.

Před hlavní tribunou vzlétají k olověné šedé obloze modré, žluté a červené balonky, pod nimiž se červenají rudé karafiáty. Pionýři procházejí s rukama vztýčenými k pozdravu, a jako cstatní malinko se zastavují, oči bloudiví k tribuně, tam kde stojí prezident a představitelé státu.

Bez konce se zdá být síla, která vyšla do ulic, aby oslavila Svátek práce. Dělníci ČKD Stalingrad, ČKD Sokolovo, Automobilových závodů Klementa Gottwalda, Těší, tisíce dalších procházejí kolem tribuny. A tato síla pochodu je s jedinou myšlenkou: rozmnožovat naše úspěchy, uhlít všechny budoucí První máje.

*

S pozdním odpolednem začal nový ruch. Praha se chystala na velkou prvomájovou veselici, která se připravovala po celé délce nábreží za Domem umělců a v Parku kultury a oddechu Julia Fučíka.

Radost ze svátečního dne usedla na všechny. Staří, mladí, veselí se v každém koutě parku, kde jsou připraveny nejrůznější atrakce a zábavy. Den skončil. Den radosti, štěstí a lásky...

První máj SVÁTEK PRACUJÍCÍ



Tak vypadalo letošního Prvního máje Václavské náměstí po několik hodin. Nekonečný proud účastníků průvodu zaplňoval tato místa radostí a zpěvem.

Udělení řádů k Prvnímu máji 1956

V předvečer 1. máje vstoupili na půdu staroslavného Hradu vynikající pracovníci z nejrůznějších oborů lidské činnosti, aby za své zásluhy přijali vysoká vyznamenání, aby se zúčastnili tradičního již aktu, který otvírá slavné květnové dny.

Letos přejalo z rukou presidenta republiky Antonína Zápotockého 10 vynikajících pracovníků Řád republiky a 103 pracovníků Řád práce, kteří tak dále rozšiřují galerii předních tvůrců naší socialistické budoucnosti.

MÁJOVÁ

J. V. SLÁDEK

Perlička, hasák, šroub a dláto
do komory dnes ať letí,
máj nám sype v ruce zlato,
vystrojíme ženy, děti.

Vyjdem si jak na neděli,
jarní slunce dělá dívky,
aby páni uviděli
také jednou, že jsme živi.

Stroje ani nedutají,
komín v huti zvolna dýmá,
páni v oknech poslouchají,
první jarní blesk jak hřímá.

(Ze sbírky V zimním slunci, 1897)

První máj

FRAŇA ŠRÁMEK

Z dálky jsme už slyšeli jej, když šel dneska k nám,
zpíval, houkal, časem výskl, jak by nešel sám —
to si už tak vždycky zpíval, by se mu šlo snáz,
maléřeček náš.

Na pokání dát se nechce, zůstává už tulákem,
ať si pere, když se pere vítr s jeho širákem,
když vytáhlo slunce barvy, lehčí je a jde pak snáz,
maléřeček náš.

Maluj nám zas, maléřečku, ten náš pěkný sen,
srdce pro něj plakávalo stokrát každý den —
vždycky nám tak jednou za rok znovu sílu dás,
maléřečku náš.

MÁJ

JOSEF HORA

Po květu květ, po listu list
přibývá šumícímu háji.
Pořád, mládí, pořád, jež umíš číst
v modravě chvějícím se máji.

V tom máji, nad nímž roztával
v stříbrnou mlhu, v sladké znění
samoty stesk a bídy žal
jak vločka sněhu na plameni.

V tom máj, nad nímž básník stál,
daleké hudbě naslouchaje,
v tom máji, v němž muž mluvoval
bytostí celou se oddávaje.

V tom máji, nad nímž prapory
se nad zástupy rozevřely,
v tom máji, přes nějž obzory
se v šťastné zítřky zotvíraly.

V tom máji, jenž jak tušení
nad dunícími kroky chví se.
Jak tušení, že z osení
snů našich láska narodí se.

Pozor na podvodníky!

PRAHA (Od našeho zpravodaje) — V minulých dnech dopadly naše bezpečnostní orgány několik skupin osob, které se zabývaly nedovolenými valutovými machinacemi a poškozovaly tak československý stát i jeho důvěřivé občany, kteří jim svěřovali různé »obchody« s drahými kovy, cennými předměty, brillanty, šperky, obrazy a pod.

Prostředníkem při těchto nekalých rejdech byl na příklad vídeňský velkoobchodník Albert Knapp, který klamal delší dobu rakouské i československé orgány a provázal je tajných skryších kufrů zlaté mince atd. Měl společníky v čs. občanech ing. Josefu Tomašovi z Prahy a Vojtěchu Blauovi z Prahy, kteří propašované předměty zpeněžovali a peníze rozesílali různým osobám, majícím příbuzné v cizině, hlavně v Americe. Podobné spojení udržoval také Josef Kostenbaum z Vídne.

Ing. Tomašov fašoval částěji stvrzenky, odeslal jen nepatrné částky a tisícové obnosy si ponechával. Zahraniční firmy pak účtovaly odesílatelem podle těchto potvrzenek — ale jejich příbuzní v ČSR vykazované částky neobdrželi.

Tomašov byl odsouzen na 6 let, Blau na 5 let odnětí svobody.

Na trest čeká též Blažena Novotná z Prahy 12 a několik jejích společníků, kteří se podíleli na podobných machinacích, prováděných pro firmu utečenec Josefa Novotného z N.Y. na

K dopadení valutových spekulantů

zvanou »American Intercontinental Trading Comp.«

Při vyšetřování těchto případů bylo nezvratně zjištěno, že po druhé světové válce vytvořili mezinárodní spekulanti, zejména v USA, celou řadu různých společností, které se ve skutečnosti zabývaly nezákonnými valutovými převody z těchto zemí do některých evropských států — mezi nimi i do ČSR — a naopak. Užívali při tom hlaviček různých cestovních a balíkových firem. Zejména to jsou: International Agency Service — World Overseas Service — Mora Novelty Comp. — Special European Express Service — Cestovní kancelář Tatra v USA — Slovako-tour v Toronto (Ontario, Canada) — John Feher a spol. — Gramercy Shipping Comp. — Canadian Gift, Parcel Centre to Europe — Cedar Rapids Iowa USA — Louis L. Munk, Toronto — American International Trading Comp. a jiné. Na machinacích s valutami se podíleli též různé t. zv. společnosti, vytvořené některými utečenci.

Pomocí letáků, inserátů a obchodních agentur získávají pak mezi našimi krajany v zahraničí zájemce o zaslání peněžitých obnosů příbuzným do ČSR. Půkazy však ovšem provádějí vždy pokoutně, bez prostřednictví Státní banky československé. A to je způsob, který odporuje platným čs. zákonům a tím jsou pak vystaveny trestnímu stíhání i příbuzní v ČSR, kteří takto

vě machinace poškozuji devisové zájmy naší republiky. Nelze je proto trpět.

Bylo zjištěno, jak vyplývá z uvedených příkladů, že prostřednictvím různých osob a tajných zmocněnců provádějí zároveň vývoz cenných předmětů jako obrazů, šperků, brillantů, zlatých peněz i zlatých předmětů atd. a že při svých rejdech hrubě okrádají čs. důvěřivé občany, kterým vyplácí jen zmenšené částky, při čemž falšují dokumenty na příjem částek plných, o nichž pak předkládají odesílatelům padělané stvrzenky.

Je k tomu třeba poznamenat: Dovozy a vývoz valut a jakékoli úhrady do ciziny nebo z ciziny právě tak jako dovoz nebo vývoz cenných předmětů, drahých kovů a pod. je možno provádět jen s povolením Státní banky československé a čs. ministerstva financí.

Zároveň je nutno varovat důvěřivé krajany v zahraničí, zejména v USA, kteří — často s nejlepším úmyslem a ve snaze prokázat svým příbuzným ve vlasti pozornost — svěřují dárkové, finanční a podobné převody právě oním různým agentům nebo přímo zmíněným firmám a pomáhají jim tak proti své vůli k špinavým čachrům. Takové převody je nutno provádět výhradně prostřednictvím tanních bank, které je pak dále provedou v součinnosti se Státní bankou českosloven-

Zlepšujeme sociální zabezpečení

Rozvoj našeho důchodového zabezpečení je patrný z čísel jak o vývoji počtu důchodů, tak z vynaložených finančních prostředků. Zatím co v roce 1946 bylo u nás vypláceno 1,085.000 důchodů, vzrostl jejich počet ke konci minulého roku již na 1,945.000 důchodů. Sociálních důchodů bylo přiznáno dle roku 1946, již 565.000, a to zvláště starobním, invalidním, rolnickým a výnosníkům. Od roku 1952 vyplácí se starobní, invalidní, vdovské a sirotčí důchody též do rodin členů JZD. Jednotlivé hospodářské rolníky, kteří žádné platby pojištění. Těchto důchodů je již přes 100.000 a stále jich přibývá. Na Slovensku se vyplácí přes 23.000 sociálních důchodů a celkový počet vyplácených důchodů vzrostl tu e 190.000 v roce 1946 na více než 37.000 v roce 1955.

V minulém roce bylo vyřizováno 245.000 žádostí o důchody a přiznáno 200.000 nových důchodů. S ohledem na to, podílí se ve státním rozpočtu na tento ok s částkou 7714 milionů Kčs.

Souběžně s důchodovým zabezpečením rozvíjí se i ostatní složky sociálního zabezpečení pracujících. Byla vyřena pomocí invalidům při opatření hodného zaměstnání počet domovů důchodců vzrostl na 179 a osamělým

práce neschopným občanům s nízkými důchody byly národními výbory poskytovány v peněžitě nebo natuálně formě příspěvky, které v uplynulém roce převyšily 114 milionů Kčs.

Je poučné srovnat, jak ve stejných letech se vyvíjely sociální postavení pracujících v západních zemích, které v minulosti byly v mnohém před kapitalistickým Československem. Výdaje našeho sociálního zabezpečení na jednoho obyvatele jsou na příklad třikrát vyšší než ve Velké Británii a čtyřikrát vyšší než v Holandsku.

Kapitalistická společnost ani v době největších zisků vládnoucí třídy nechce a nedovede zabezpečit zdaleka všem ani práci, ani alespoň minimální prostředky k životu v době pracovní neschopnosti. Sociální pojištění si tam musí dělníci a zaměstnanci vybojovat a každé vybojované právo je stále ohrožováno rozpory kapitalistické společnosti a sobeckými zájmy vládnoucí třídy.

V projevech zástupců ÚV KSČ z 5. března tohoto roku se praví doslovně: „V poslední době naše strana a vláda

se znovu zabývaly zlepšením hmotných podmínek důchodců a rozhodly připravit zvýšení nízkých zaměstnaneckých invalidních a starobních důchodů a vdovských důchodů. Půjde zejména o důchody tak zvaných staropensistů, přiznané v dřívějších letech před přijetím zákona o národním pojištění. Máme za to, že sám zákon o národním pojištění vyžaduje některých oprav, přestože byl na svou dobu opatřením velkého významu. Nemůžeme ovšem zvýšit důchody všem. I tak přijímaná opatření se dotýkají několika set tisíc lidí.

Půjde především o zvýšení některých nízkých zaměstnaneckých důchodů, které se bude týkat téměř 400.000 důchodců. Zvýště bude pamatováno na oběti boje proti fašismu.

Čeká nás další závažný problém, provedení změny v dosavadním systému národního pojištění, zvláště odstranění jeho nedostatků, které jsou právem kritizovány pracujícími na schůzích i v dopisech. I na všech ostatních úsecích sociálního zabezpečení dojde v druhé pětiletce k dalšímu pokroku.

EVŽEN ERBAN

(Vyřazeno z článku v „Rudém právu“ z 11. dubna 1956.)

Místa, kde začínaly české dějiny

První státní archeologická rezervace na Levém Hradci

Slovanské kmeny v historických českých zemích žily dlouhá staletí odděleně vedle sebe. Na návrších a v bažinatých rovinách se rozkládala mohutná rádiště, opěvněná knížecí sídla, jež oskytovala lidu ochranu ve válečných obcích.

Nejúžasnější ze všech hradů

v dějinách českého národa — kromě ražského hradu — je historický Levý hradeček, původní sídlo Přemyslovců. Oto místo, ležící několik kilometrů od hlavního města na strmém kopci nad

Vltavou, vyhlásilo nyní ministerstvo kultury za státní archeologickou rezervaci, první v republice. Zde žil první křesťanský kníže Bořivoj, který před koncem 9. století našeho letopočtu vybudoval na Levém Hradci první křesťanský kostelík sv. Klimenta. Tady také začal velký sčelovací proces řady samobytných kmenů, který vedl k vytvoření českého státu. A odtud vyšla knížata přemyslovská, jež později změnila tvář a dějiny celé Evropy.

Stoletý výzkum

Už stoletou historií má výzkum Levého Hradce. Po válce jej obnovil Státní archeologický ústav a pod vedením dr. Ivana Borkovského byl v poslední době dokončen. Systematický výzkum pomohl ujasnit mnohé kusy historické prameny. V hloubce více než dva metry odkryli archeologové půdorysy spálených sрубových domů a potvrdilo se, že Levý Hradec měl dvě hlavní staročeská opevnění. Podle vnějších i vnitřních hradeb stály zde kdysi obytné domy s několika místnostmi a pletenými stěnami a hospodářské budovy. V zá-

kladech dnešního kostela se objevily základy rotundy.

Nejstarší objevené doklady pocházejí z předkřesťanské doby Přemyslovců. Je to zvláště pohanský hřbitov, kde díky poválečnému výzkumu se zachránilo posledních šedesát hrobů, v nichž archeologický ústav získal mnohá svědectví hmotné kultury našich předků.

Přemyslovci na Hradě

Ukázalo se, že knížecí sídlo Přemyslovců na Levém Hradci bylo na svou dobu jak hospodářsky, tak kulturně bydleni, vysoce vyspělé. Koncem 9. století přemyslovská knížata Levý Hradec opustila a své sídlo přenesla na pražský hrad. Levý Hradec pak začal ztrácet na svém významu: dovozoval sice dobrou ochranu, ale byl vzdálen výhodných obchodních cest, při kterých vznikala pražský hrad a jeho podhradí. Kulturní převaha sídliště nám pomáhá k vysvětlení, proč čeští Přemyslovci nejdříve dospěli ke správné koncepci nadkmenového sjednocení českého lidu a postavili se mu do čela.

Bohaté výsledky významu se zpracovávají a vyjdou i knižně. Již nyní však dochází zásluhou vlády k významnému činu — zřízení první státní archeologické rezervace v místech, na něž se váží začátky českého státu.

VŠ.



V učilišti pro zedníky

Ještě včera seděl Vašek Kotiš ve školní lavici a řešil úkol: „Zed tloušťky půl hlavy je zesílena příložkou, v níž je zmín se čtyřmi čtvercovými průduchy stěně půl cihly. Načrtni a okótuj udaném měřítku.“ Dnes už má za sebou nejen závěrečnou zkoušku, ale s ní češtinu, matematiku, fyziku, speciální technologii, technické kreslení, nauku materiálu.

Nastupuje na tříměsíční praxi, ve které prokáže svou odbornou zdatnost a umotstatnost, a pak — nu pak už bude stový zedník. Jede s dalšími žáky oslepného rolníka učiliště do zemědělských družstev Plzeňského kraje stavět taviny. A to je pro ně vlastně hračka. Žády už jich pěknou řádku pod vedením mistrů výborného učivku během jeho učení postavili. Do Oplotu přijelo dnou v neděli na brigádu půl učiliště za jediný den vyhnali zedno, až ke ovům.

*

Zatím žáci nižších ročníků dále sedí v škole nebo pracují ve cvičné dílně a v stavbách. Jenom v Plzni je to šest avenišť domů a celých bloků. Kdy jste si zašli třeba do ulice U parny, setkali byste se tam denně s žáky prvního ročníku. Kluci, ani z vždy patnáctiletí, vystavěli tu od

chlapců, které tři dny v týdnu sedí ve školní lavici, další tři dny v týdnu po šest hodin pod dohledem mistrů stavějí lidem útulné byty.

Pracují znamenitě. Zedno je už pod střechou, kluci se „moří“ s omítkami. Hrubou nebo zastřenou už udělají tak říkající hračkou, ale štuková, to už je větší kumšt. A mistr se dívá jako ostříž hned na toho, hned na druhé, připomíná, že je třeba více krotit, tam zas je třeba znovu vysvětlit správné pohyby hladítkem. A věře, naučit patnáctileté rozvíence takového nahazování, aby převážná část maltu dopadla se lžice na strop, a nikoli na záda kamarádovi, k tomu je třeba hodně trpělivosti.

A přece se tomu všemu chlapi postupně naučí. I nové metody stavění, panelové, v proudě, blokové, uniknou do tajů práce „bílého zedníka“ a „komúnáře“, seznámí se i s klenbami a starými stavitelskými slohy.

*

Oblastní učiliště č. 11 v Plzni má letos 359 žáků. A výchova každého z nich stojí náš stát průměrně 800—1000 Kčs měsíčně. Chlapci, kteří bydlí přímo v učilišti, mají zde stravu úplně zdarma, družá dostávají oběd a svačiny. Při nástupu do učiliště každý žák dostane dvojce pracovní šaty, jedny boty a pro-

z nich má svého mistra. Žáci dostávají jako odměnu 30 procent toho, co skutečně svou prací vydělali, nejméně však 30 Kčs měsíčně. Připočteme-li k tomu ještě učitele ve škole, vychovatele v internátě, štedrou péči o mimopracovní život chlapců — taková výchova mladých zedníků není levná.

Mohli bychom vyličít krásné prostře- di, které internát chlapců dává, popísem ložnici, které si chlapci sami udržují v čistotě, popísem krásné jídelny či výčetem suazků a druhů knih v knihovně. Ale to není na žádném učilišti to hlavní. Nejdůležitější je ovzduší, v němž chlapci žijí, denní pořádek, učiliště, bohatost činnosti. Rozhodně se neopouští ráno roz- cívka, úklid, pak škola, nebo stavba. Po obědě mají vyhrazený čas na své soukromé potřeby, pak na přípravu do školy, zbytek zabírají zájmové kroužky, běhba, televize, návštěvy biografu a divadla, poslech rozhlasu, přednášky na nejruznější témata, literární besedy, sport — zkrátka vše to, co činí život člověka zajímavým, příjemným, kulturním.

Vedení učiliště udržuje styl s podniky, ve kterých pracují jeho bývalí žáci. A již po několika měsících samostatné práce se stávají do učiliště dopisy „Absolventi, učiliště Martinek, Pilát, Svoboda, Tvaroh vydělávají až 1500 Kčs měsíčně — přišli z Pozemních stavěb v Liberci. S jejich prací i cho-

Farář Pitter kápl božskou?

Přemysl Pitter je nechvalně znám v lágru, Valka, i leckde jinde. Není třeba tedy o jeho činnosti blž psát. A ani to tentokrát není smyslem těchto řádků. Jde nám o něco jiného. O jeho článek, který přinesla utečenecká tiskovina „Newyorské listy“. Pitter v tomto článku prozradil leccos zajímavého — ne ovšem proto, že by se mu nějak chtělo — jak se říká — kápnout božskou. Ale proto, že dnes už nelze věci zakrývat.

Píše tedy: „Název „Valka“ byl sice úředně zrušen, ale neoficiálně se ho používá dále. Nyní vznikl nový tábor v nedalekém Zirndorfu z bývalých kasáren. Jsou tam umístováni ti uprchlíci, kteří prošli vyšetřováním spojeneckých agentur a byli odevzdáni do sběrného tábora Valka k dalšímu setření úřadům německým. Ty po prvních formalitách, trvajících přibližně několik týdnů, odevzdají vyšetřovance do Zirndorfu na dobu, dokud nemají zákonného práva pracovat. Dovoluje se jim však pracovat na černo, pakli si práci seženou. V létě je to snadnější, v zimě velmi těžké.“

Pan farář Pitter říká jemně „vyšetřování spojeneckých agentur“. Je známo, že to jsou agentury špiónážní. Proč to vůbec přiznává, když až dosud se takové věci pečlivě tajily? Protože už o tom šetěta kde-který vrabec. Tak už není důvodů k zatajování.

Také další odstavec Pitterova článku stojí za pozornost:

„Uprchlíci, kteří jsou registrováni na emigraci, jsou posíláni do Zirndorfu, kde vyčkávají vyřízení emigračních formalit, což trvá měsíce i léta.“

Proč toto přiznání? Protože už teče exilovým předákům do bot, když mají tyto záležitosti vysvětlovat rozloženým a zklamaným uprchlíkům. Skoro se však zdá, že se Pitter touto formou snaží uprchlíkům vlněné rozmlouvat naděje na vystěhování. Ponechme k posouzení jeho chleboďár- cům, jak budou spokojeni s tímto odstavcem jeho článku.

Stejně tak ponechme také jím, jak se budou dívat na další Pitterovy řádky:

„Ačkoli vrata tábora nebyla nikdy zavřena, jsou jeho obyvatelé daleci toho, aby se cítili svobodnými, a jsou „svobodným Západem“ velmi zklamaní. Panuje všeobecné rozhořčení proti úřadům a vládám západních mocností.“

To je pro vydržovatele „exilu“ věru dost silný tabák, i když jej Pitter servíruje zřejmě ve snaze, nějak se vymáčet z nepřijemnosti, do kterých se dostávají exiloví promit- nenti v důsledku stoupajícího počtu navrátilců. Ale v tom není „exilovým generálům“ ani podanéým „duchovním pastýřům“, kteří mají dbát na náležitou náladu uprchlíků, pomoci V. K.

NEJDŘÍV JÁ...

Je to heslo různých „vůdců“ a „vůdčiček“ v exilu. Potvrdilo nám to v posled- době několik navrátilců. Dokazují, že „vůdcové“ i „vůdčičky“ si z bíd a neštěstí řadových uprchlíků dělají zdroj pohodlného, bezstarostného a požitkářského ži- vota. Chceme vám vyprávět dvě takové historky. Víme, že vám o situaci a životě doma lžou — ale víme také, že vám neříkají pravdu ani o sobě.

„Informační zpravodaj“, časopis Sdružení československých uprchlíků v Rakousku, otiskl v prvním čísle z led- na roku 1956 zprávu o ustavující valné hromadě tohoto Sdružení, které prý je pokračovatelem Československého Po- mocného sdružení v Rakousku. Zpráva oznamuje, že v čele Sdružení stojí na- dále bývalý předseda SČPS František PŘEMIL. (O tom, že tato důvěra byla panu PŘEMILOVI dána přítomnými za půl litru piva a za guláš, se tam ovšem nedočtete.)

Bude tedy pan PŘEMIL nadále počé- lovat uprchlíky potravinami, šatstvem, prádlem a i peníze dá. Umí to prý moc dobře. Je tak štědrý, že nepomáhá pouze uprchlíkům, ale také místním potřebným děvám, které se mu líbí. Protože je obchodník, dělá „něco za něco“. Za objeti a polibky dá oběd, ve- čeři. Také potraviny, na př. ½ kg. ka- vy, krabice sádla, šunka. Jestliže se protihodnota úměrně zvýší, není lako- mý. Dá i peníze. Vždyt nějaká ta stov- ka šilinků u něho nehraje roli, protože je předsedou Sdružení a „hospodářem“.

Kromě toho se vyzná i v účetnictví. Jeho charakter „politického“ uprchlíka je dán defraudací 10.000.000 Kčs před jeho útekem z ČSR. Vidíte, že tedy má potřebnou „kvalifikaci“. Dovede i najít zaměstnání. Protože není byrokrat, do- stane taková „drahá duše“ zaměstnání za půl hodinky. Řeklo by se, že pan PŘEMIL má tedy dobré srdce. Ale on je nemá. Jakmile oběť, jejíž nouze vy- zývá,

řekne — „děkuji za zaměstnání — spí sám“ — přejde pana PŘEMILA do brzo- ta. Nedá už nic a je po přátelství. „Pomí- žte“ ale zase jinde. Jen se zeptejte Aničky SCHEBETZ. Řekne vám to, i když odnikud neuprchla.

*

Jiný takový „dobrák“ je pan Fran- tišek KUČERA, místopředseda a polib- ník Sdružení ve Vancouvertu v Kanadě.

Vyprávěl nám o něm jeden z navrá- tilců, jak je šikovný. Umí hospodřit. Vždyt už doma „vlastním rukama“ a poctivě si vybudoval továrnu na vy- robu pneumatik. A čí se i teď? Na příklad v roce 1954 pořádl slavné zá- stva, prádla a — peníze pro uprchlíky v lágrech v Německé spolkové repu- blice, v Rakousku a v Itálii. Šelka měla úspěch. To dokazuje, že pan KU- ČERA poctivě žije. A protože je od- jakživa „poctivý“, „spravedlivý“ rozde- loval. I dokumenty měl. Zápisy v kni- ze, a — dělové dopisy, obdarovaných z lágrů.

Potkal ho však jeden z dárců a zjis- til, že pan KUČERA má na sobě také svetr, který onen dárcce věnoval do sbírky. A pak se ještě zjistilo, že zá- pis pan KUČERY v knize a děkovné dopisy byly padělány! Inu, „asmůla“ — což?

Tady vidíte, co všechno se skrývá pod heslem exilových „vůdců“ i „vůd- čiček“.

Proč se vracejí do vlasti

Otto Gráf, který vystupuje ve Svo- bodné Evropě pod pseudonymem Franta Tábor, připravil relaci s ředitelkou ame- rické organizace „International Rescue Committee“. Jeho relace má vymáhat v tom smyslu, že vedoucí této organizace nemají větší životní starosti — než po- máhat uprchlíkům.

Jak však vyplývá ze zprávy americké- ho týdeníku „Times“, vedoucí této orga- nizace mají docela jiné starosti. Svědčí o tom skutečnost, že „International Rescue Committee“ ustavil v čestní komi- si, pověřenou vyšetřit, proč se nyní tak velký počet uprchlíků vrací do vy- chodoevropských zemí. Komise provedla dvoměsíční šetření v západní Evropě a připsala, že jedním z podnětů k ná- vratu je skutečnost, že mnozí uprchlíci

Donovan prohlásil, že „každý z těchto navrátilců... má otřásající vliv na ostatní uprchlíky“. Donovan dále připouští, že „nubohé“ životní podmínky uprchlíků ovlivňují touhu po návratu domů.

Ve světle této zprávy amerického tý- deníku vypadá Gráfova relace směšně. To má však svou výhodu v tom, že se nevymyká z řádu ostatních pořadů.

-VS-

Poslechněte si v Čs. rozhlasu

Vysílání v českém a slovenském jazyce pro krajany v zahraničí:

Středoevropský čas:	Kc/s	Vlna (m)
02.00—02.30	9.550	31.41
"	9.670	31.62
"	6.030	49.75
02.30—03.30	9.670	31.02
"	9.670	31.02

Čs. spisovatelé sněmovali

Od 22. do 29. dubna probíhal v Praze II. sjezd československých spisovatelů. Sjezd se konal v období po XX. sjezdu KSSS, který odhalil škodlivost kulturob- nosti a některé nesprávné poučky a metody v řízení státu v dosavadním období budování socialismu.

Vážnost, se kterou se čeští a sloven- ští spisovatelé připravovali na svůj sjezd, vášnivě a smělé diskuse, dotýka- jící se nedostatků našeho života i litera- tury, vytvořily z předsjezdového i sjez- dového období ideového života Svazu československých spisovatelů vážnou událost, kterou s velkou pozorností sle- doval všichni československý lid.

Sjezd byl sledován s velkou pozorností v zahraničí. Samotného zasedání se účastnila celá řada významných za- raničních spisovatelů, jako Boris Po- evoje, Sergej Michalkov, Nazim Hikmet, Leon Kruczkowski, André Wurmser a Roger Vailland z Francie, Haldor Lax- nes z Islandu, Jang Chuej z Číny, Dób- rica Čosič a Anton Ingolič z Jugoslavi- e, Edúard Claudius, Max Zimmerling z NDR, Charles Moisse z Belgie, Theun- le Vries z Holandska, Antonio Rodri- guez z Mexika a řada dalších.

Sjezd řešil vážné otázky nejen umění, ale také našeho současného společenského života. Byla pronesena závazná slo- va o tom, jak jsou spisovatelé připra- veni odpovídat svému lidu na palčivé otázky života, s jakou uměleckou silou i pravdivostí chtějí obrazy naší skuteč- nosti vytvářet: nová velká umělecká díla.

Po hlavních referátech, které před- nesli dosavadní předseda Svazu Jan Brda, národní umělkyně Marie Majero- vá, František Burianek a Vlado Mináč, proze, národní umělec Vítězslav Ne- zval a Alexandr Matuška o poezii, Mi- oslav Stehlík a Petr Karvaš o drama- tu a dalších, rozvinula se bohatá a ši- oká diskuse, ve které vystoupilo na sto českých a slovenských spisovatelů.

Sjezd nebyl oslavný ani aklamač- ný: sjezd nebyla květnatá a plná bub- in, jak při podobných událostech bylo vykem. Byla přímá, nechybělo ani stosti. Bylo třeba zvážet celou dosa- adní cestu a odstranit pro příště vše- hny překážky, které stály v cestě no- vým hlubokým, uměleckým i morálním úspěchům naší literatury.

Sjezd odsoudil dosavadní škodlivou politiku, která tříštila jednotu českoslo- enských spisovatelů, která vytvářela kupiny navzájem se osobně osočující,

i ty přehmaty, kterými byli zaháně- ni mlčením mnozí básníci, jako na příklad František Hrubín, Vladimír Holan a Ja- roslav Seifert.

Z velkým a až přehnaným zájmem sledoval sjezdová jednání také Západ, zvláště Svobodná Evropa, která se v prů- běhu sjezdu netajila různými průpovíd- kami a myšlenkami, kterými „předvída- la“, že spisovatelé se postaví proti svému lidu. Její horká hlava však během sjezdu chladla, až ochladla úplně. V ostré dis- kusí a střetnutí názorů se pevnost čes- koslovenských spisovatelů zakalila ješ- tě více. Semkli se komunisté i bezpar- tijní v mohutnou uměleckou sílu, která je odhodlána dále klesit svému lidu svými prostředky cestu k šťastnému ži- votu, k socialismu.

A z odhodlání československých spi- sovatelů, pomáhat bojovat ve jménu života, pravdy a krásy za novou lidskou společnost, nemusí mít Svobodná Evro- pa radost. Toto odhodlání velký cíl čes- koslovenského lidu jen přiblíží. Tím spí- še, že některé chyby, kterých jsme se dosud dopouštěli, jsme závčas rozpozna- li a už dnes se jich začínáme zbavovat.

V závěrečné řeči sjezdu ujistil ná- rodní umělec Vítězslav Nezval všechny zahraniční delegáty, o tom, že sjezd byl řízen podle demokratických zásad, že diskuse probíhala naprosto svobodně, stejně jako volby, ve kterých byl zvol- en nový Ústřední výbor Svazu, sestá- vající z třiceti českých a patnácti sloven- ských spisovatelů. Ukončil tím, že spi- sovatelé musí zůstat svědomím svého národa a všeho lidstva a že jejich tvor- ba musí napomáhat k sbratření všech národů celého světa.

II. sjezdem českoslovenští spisovate- lé jasně naznačili, že chtějí dát vše- chny schopnosti, zkušenosti a síly tomu, aby vytvořili umělecká díla, hodná naší velké doby. I přes názorové rozdíly v otázkách umění jsou jednotní ve své oddanosti lidu a věci socialismu.

V závěru resoluce, kterou sjezd vy- tyčil, se říká: „My, českoslovenští spi- sovatelé, shromáždění na svém druhém sjezdu, prohlašujeme, že rozvíjení a do- vršení spravedlivého socialistického řá- du je smysl našich životů i naší tvor- by.“ — jls —

Novinky pražských divadel

V jednom z příštích článků vás pro- vedeme téměř po všech divadlech, na- vštívíme s námi jejich sály, ať to bu- de Národní nebo Ústřední divadlo čs. armády (bývalé Vinohradské), D 34 E. F. Buriana či Realistické, nebo kteréko- liv jiné. Dnes bychom vám chtěli po- vědět o třech hrách, které se objevily na pražských scénách, a to proto, že tyto hry jsou poslední úspěšné premie- ry československých autorů.

O dvě premiéry se podílí Národní di- vadlo, jednu má na svém uměleckém účtu Divadlo S. K. Neumanna v Lábni. Tu první je třeba pozdravit. Neboť v ní naše první státní scéna po dlouhé době sáhla na novou původní hru naše- ho autora. A je třeba říci, že velmi úspěšně. Jde o hru Petra Karvaše »Pa- cient 113«, kterou se autor připojuje mezi dramatiky, kteří ovládají prob- lémy dnešní inteligence. Svůj příběh, v němž odhaluje Karvaš dobře masko- vanou dravčí bezohlednost primáře dr. Michala Habury, umísťuje autor do ma- lého venkovského sanatoria.

V Lábni uvedl svou novou hru »Seiská láska« Ladislav Stehlík. Je to hra, při které je dobře cítit, že smích v hledišti je ten gogolovský, ostrý, satirický smích, který, když přejde, přechází ná- hle v nenávist všeho, čemu jsme se za- tím jen vysmáli. Hra odhaluje tídní protivy na vesnici a jasně ukazuje, že dokud řádí na vesnici nepřátelský ku- lak, nemůže být vesnice jedna rodina.

A do třetice všeho dobrého. Tento- krát znovu z Národního divadla. Po Karvašově »Pacientu 113« uvedla před- ní československá scéna další premiéru — hru národního umělce Vítězslava Nezvala »Dnes ještě zapadá slunce nad Atlantidou«.

Je to dílo zralé a novátorské zároveň. Hra širokého dechu, soustředěnosti my- šlenkové i stavební, obdivuhodné kázně a vybroušenosti, mnoha básnických krás. Je to lyrická tragédie s bohatým lid- ským obsahem. Český básník v této hře hovoří k celému světu, obrací se s va- rovným poselstvím k lidské civilizaci. A vyslovil je tak, že nemůže být toto poselství přelachuto.

Po staletí si dávali lidé otázku, proč zanikla starodávňá mocná říše Atlan- tis. Nezval v této hře odpovídá básnic- kým snem: Atlantis zanikla proto, že lidé zneužili vědy, rozpoutali přírodní síly, použili jich k válce a nakonec jimi byli sami zničeni. »Nedovolte šílencům, aby zneužili blahodárného objevu ato- mové síly,« křičí Nezval do celého svě- ta. »Obraťme ji společnými silami v pro- spěch člověka.« — st —



Jako na obrazu starých mistrů vyniká hrad Loket z romantické krajiny.

MLADÍ SADÁŘI

Veselé v piešťanském okrese je ovo- cinárska dedinka. Pred niekoľkými rokmi zrodila sa v tejto malej obci okrem štavnatých plodov ešte čosi inšie: ovo- cinárska škola so štyridsiatimi mladými poslucháčmi. A keby sme boli predvolani v lete aspoň úchytom zastali pri niekto- rom rozkošatenom strome veľkého sadu, boli by sme svedkami všeličoho. Sad bol totiž vo všetkých ročných obdobiach čulým pracoviskom nádejných ovociná- rov. Zaujímavým než hašteřivá debata vyhostených kosov bol dialóg oberateľov čerešň, sediacich na dvoch vetvách stromu.

Kostnatejší, dospievajúci oberač so stálym sebavedomým úsmevom v tvári vypĺňajúc vari dvadsiaté jadro štavna- tiej čerešne, uraval svojmu susedovi: — Vieš, Domin, mňa ovocinárstvo už dávno vábilo. Bolo to vtedy, keď som cez prázdniny za dedinou kravy pásol. —

— A ako si sa dostal sem do školy? — Jednoduché. S batom Richtárikom sme podumali. Potom sme plán strčili môjmu otcovi pod nos. V jeseň som už sadal na viak.

— U nás, v Slovenskom Grobe, to bolo inak; — ujal se reči druhý žiak. — Môj otec zatúlal sa za prácou až do Ameriky. No za morom sa mu nedarilo, tak sa vrátil. Keď sa chcel mojim bratom po- vyhádzať, sľuboval, že ich dá za ovo- cinárov, aby vraj na vlastnej koži skú- silí čo on v Amerike. Bratia, len aby vyhlí nešťastnému sadárstvu, dali sa na tokárstvo. Ja som sa potom tým vykrí- čaným sadárom chcel skutočne stať. Ve-

čerami som sa prehrabával v odborných brožúrach. Keď som sa dozvedel o tejto škole, každý týždeň som klopal na dvere ONV v Pezinku. Chcel som, aby ma poslali do školy. Sprvu sa vyhovdrali, že sem len dievčatá berú, potom, až da aby sa ma striasli — súhlasili.

O rok po tomto rozhovore prehnali sa veselským sadom chladnejšie májové dni. Jedného dňa žiaci ovocinárskej ško- ly len čo skončili obed, zašli si cez po- ľudňajšiu prestávku zahrať volejbal.

— Jano, Domin, — zakríčal na chlap- cov ujko English, starý skúsený ovo- cinár, ktorý im bol inštruktorom, — ne- chcete ísť so mnou?

Chlapci prikývli. Huncútske zažmur- kanie uja Englisha zapáľilo v nich pla- menok zvedavosti. Pri takýchto príle- žitostiach sa vždy dozvedeli také ta- jomstvá, ktoré sa nedozvedel každý. Prešli cez dedinu a vošli za hradskú na rovinu. Tu ležal pred nimi ako na dlani veľký sad. — Vám dvom — uraví ces- tou starý sadár — prorokujem, že bu- dete dobrými ovocinármi. Viete, to je už v náture. Váš som videl čítať aj také knihy z nášho odboru, ktoré škola ne- káže. To je dobré znamenie.

Oboch najlepších žiakov učilišťa za- viedol ujo English do humna, ktoré stálo pri sade. — Tak a teraz vám čosi uká- zem, čo síce nepatrí priam do sadárstva, ale vás to bude iste zaujímať. Už šiesty rok pestujem tekvice, ktoré majú jadrá bez pevného obalu. Ešte nie som so šľachtením pri konci, ale z roka na rok je takýchto jadier stále viac a viac. Čo vy na to?

Prekvapení chlapci nevedia čo odpo- vedat. Potešilo ich, že sa im inštruktor zveruje svojím tajomstvom. Čosi im však uťta v hlave; nevedia, prečo si toto odhalenie ponechal práve na dnešok.

— Ujko English, teraz sa ešte k tomu nemôžeme vyjadriť, chýba nám praz. Ale my vám raz povieme svoju mienku, keď my odtiaľto neodídeme ďaleko. Po ukončení školy nastúpime v Borovciach do výskumného ústavu. Budeme aj na- ďalej v styku.

Večer, keď aj kryštalkári na inter- nátnych izbách dopočúvali športové zprávy a položili hlavy na poďušky, kde si v kúte ktosi šepal: — Toho roku nás odtiaľto vyjde tridsaťšesť. Jední pôjdu na štátne majetky, iní do družstiev. Nosko odíde študovať na vyššiu pôdo- hospodársku. Jano, či by sme volakedy pomysleli, že sa dostaneme vedno na Výskumný ústav v Borovciach?

— To nie, — odpovedá šušľavý hlas z tmy, — ale ja by som ani inde ne- chcel. Ale ti poviem, že iba vtedy tam ostanem, ak sa budem môcť zaoberať štepením a očkovaním. O včelárstvo, zeleranárstvo a záhradníctvo, mi tak nejde. —

— Aj mne záleží najviac na štepení. Veď to je vlastne náš »fach«. Teším sa, že ujko English nebude ďaleko. Iba na pár minút cesty.

— Ale už nefrľite! — zahudré čis- hlas. Ospalému nespokojencovi sa už nedostalo odpovede. Dominik a Jano ne- pokladali za dôležité práve v noci presvedčať ho o opaku. So snom o sade plodných stromov v Borovciach porá- hla sa s nimi tmavá noc do jasného rána.

AJV

Po křivolakém bloudění-doma

Ve vlasti začíná už jaro, i když letos řišlo opožděně, a střídavě ukazuje vou slunečnou i deštivou podobu. Ale řroda se prodírá k svému právu, za- ínají se zelenat louky a sady, v po- ích je čilý ruch.

V takové podobě se vtiskují do pa- řetě prvě dojmy těm, kdo se po del- ím pobytu vracejí na základě podmí- íek amnestie presidenta republiky pět domů, ke svým přátelům a rodi- ím. Přinášíme stručné zprávy o ně- íolika z mnoha dalších; napsané podle yprávění navrátilců.

Josef Jeremiáš (narozený 1921 v Plzni) pochází z rodiny majitele ahradnictví v Roudné u Plzně, kde aké sám po vyučení zahradnickém pra- oval až do roku 1941, kdy vystoupil o poště v Plzni. Odtud jej v květnu 943 poslali do Norimberka. Tam žil až

do května 1945. Seznámil se tam s Betty Schellerovou (rozvedenou), s níž přijel v březnu 1945 domů, pro- tože chtěli uzavřít sňatek. Ale to se jim nezdálo ani po skončení války, a tak se pak jeho snoubenka vrátila zase do Norimberka.

Josef Jeremiáš potom nastoupil vojenskou službu a po jejím skončení se odebral bez povolení do Norimber- ka za svou družkou a synkem. (Starší dceru z prvního manželství, Karolu, měl u sebe také.) Od června 1946 do října téhož roku sloužil v polské pra- covní jednotce, načež pracoval jako skladník továrny M. A. N. v Norimber- ku. V roce 1948 se oženil.

Chtěl se vrátit do vlasti již dříve, ale musel počkat, až si vyřídil bytové a jiné záležitosti v Německu. Jeho manželka Betty (rozená Sorgová) pra- covala jako pomocná dělnice v jednom norimberském závodě na hračky a po- tom jako biletářka v kinu. Dostala po- volení k pobytu v ČSR. Celá rodina

teď začne nový život v nových po- měrech.

Z osmi sourozenců zemědělské rodi- ny pochází Stanislav Juráček (naroze- ný 1909 ve Vojtěchově, okres Nové Město na Moravě), vyučený řezník. Brzy po osvobození Brna se stal ná- rodním správcem hostince a řeznic- tví v Moravské Třebové. To jej svedlo k obchodování na černém trhu. V roce 1947 byl potrestán pokutou 15.000 Kčs staré měny, případně náhradním trestem 2 měsíců vězení za porážku vepře na černě — ale ze strachu před trestem uprchl v březnu 1948 za hra- nice. V prostoru Znojmo přešel hra- nici spolu s bývalým brněnským ob- chodníkem Pechem.

Německá policie jej dovezla do tá- bora Regensburg, kde byl vyslýchán americkými orgány CIC, ale nemohl jim posloužit údaji, které žádaly. Po dvou měsících byl odeslán do tábora v Unter-Jettingen a později do Lud- wigsburgu, kde se přihlásil belgické komisi na práci do dolu. V červenci 1948 tam také odjel a pracoval pak

v dole Gogeril Zwatberg až do roku 1951, kdy byl po utrpeném zranění propuštěn. Pět měsíců žil z podpory a pak si našel zaměstnání jako řeznic- ký dělník. Protože musel pracovat až 20 hodin denně, přešel k stavbě vo- jenských kasáren v Aston-Arlon. Ale roku 1953 byl zase propuštěn pro pra- covní neschopnost. Dva roky se pro- tloukal bez prostředků. Až roku 1955 dostával opět podporu 700 franků mē- síčně. Belgické úřady mu odmítly pro- dloužení k pobytu — kdo by tam stál o cizince neschopného práce?

Až do Austrálie se dostali po svém útěku za hranice Štefan Šabík a jeho družka Vlasta Luchauerová. Oba žili v neurovnaných rodinných poměrech a to je také (oba byli rozvedeni) při- mělo, že se společně dohodli na útěku za hranice, který uskutečnili v říjnu 1948. Žili v uprchlických lágrech Re- gensburg a Ludwigsburg a v dubnu 1949 odjeli přes Itálii do Austrálie, kam přijeli posledního května 1949. Dostali možnost zaměstnání v Mel- bourne. Když si našetřili trochu pe- něz, začali si stavět na úvěr dřevěný domek. Od května 1951, kdy se jim narodil syn Štefan, pracoval již jen pan Šabík — opět jako pomocný děl- ník na různých místech v Melbourne. Za rok se jim narodila dcera Marie.

O vánocích 1955 se dozvěděli o amnestii a možnosti návratu. Pro- dali pak domek a za získané peníze nastoupili přes moře, Itálii a Rakousko cestu domů. Chťejí nyní uzavřít ko- nečné sňatek, aby jejich rodinný život byl i podle zákonů zajištěn. Pan Šabík chce pracovat jako tesař nebo řidič motorových vozidel, jeho žena chce pracovat také. O obě děti se jim bude starat babička. Tak po několikaletém hledání štěstí v cizině se jim otvírá skutečné štěstí až zase ve vlasti.



Karola Jeremiášová



Josef Jeremiáš



Betty Jeremiášová

Myšlienka mieroveho spolunažívania zase silnejšia

Po návšteve N. A. Bulganina a N. S. Chruščeva vo Veľkej Británii

Najvýznamnejšou udalosťou poslednej doby v medzinárodnom dianí bola nepochybne návšteva sovietskych štátnikov — predsedu Rady ministrov SSSR N. A. Bulganina a člena prezidia Najvyššieho sovietu SSSR N. S. Chruščeva vo Veľkej Británii. Upútala na seba pozornosť iž dávno predtým, než k nej došlo, najmä preto, že sa v uplynulých mesiacoch na Západe našlo nemalo takých, ktorí by radi zabránili jej uskutočneniu.

Už to ukazuje, aký veľký význam sa jej všeobecne pripisoval. A právom. Čedkylovek medzi predstaviteľmi Východu a Západu prídá k rokovaniu, ktorým obidve strany zasadať, u spoločného guľatého stola ako rovný s rovným, aby si vzájomne vymenili názory, rispiera to veci mieru, myšlienke mierového spolunažívania a je to teda proti risti tým, ktorí si mier neželajú a hceli by radšej vskriesiť v pinej sile studenú vojnu. Preto tá nervozita red cestou Bulganina a Chruščeva do anglicka, ktorú prejavovali západné eakčné kruhy.

Návšteva sa uskutočnila. Marné boli rovgkácie fašistických hrstiek v Lonýne alebo Birminghame, ktoré proti ulganinovi a Chruščevovi vytiahli do líc. Marné boli vyhružky reakčnej tlae a jej strašenie, čo všetko chce Sotetský sváz pri návšteve dosiahnuť. hce vraj zbaviť Britániu postavenia efimoci, jej západných spojencov, naf na Strednom východe a ktovie čoho šte.

V Birminghame, keď začali fašistické upinky provokovať, ľudia im zobrali h protisovietske štandardy a zatlačili h do kútika námestia. A taká istá ihoda sa odohrala aj vo veľkom mezinárodnom meradle. Ti, ktorí sú proti litike rokovaniu, museli ustúpiť tým, orí zastávajú názor, že všetky sporné obľémy sa môžu riešiť, avšak že ich eba riešiť nie puškami a bombami, ale etódou pokojnej výmeny názorov a adaním styčných bodov. Dohodnuté oločné sovietsko-britské vyhlásenie ysledkoch rokovania prijali s uspojením všetci mierumilovní ľudia.

Avšak ako sa dalo očakávať, tí, ktorí i proti akémukoľvek vyjednávaniu dohodám po návšteve sovietskych átnikov v Anglicku, začali sa odrazu udovať, že sa vo viacerých bodoch dosiahla konkrétna dohoda. Svojím stupom pripomínajú uličníka, ktorý ekomu schválne drgá do stola a pom sa celý »prekvapený« pyta, prečo a rozhádzaný rukopis.

V skutočnosti nikto, kto sa vie reálne pozeráť na politickú situáciu, neočakával, že sa vo všetkých bodoch dosiahne zhodné stanovisko. Taktiež N. S. Chruščev vo svojom prejave v Birminghame povedal: »Nejde o to, či dosiahneme absolútnu dohodu vo všetkých bodoch; neveríme, že by to bolo možné, pretože je ľahšie vzťahy zhoršiť ako ich zlepšiť. Avšak položíme dobré základy, veľmi dobrý podklad pre rozvoj vzťahov, ktoré sa musia stať v budúcnosti tak priateľské, ako to len bude možné.«

Ako potvrdili po zakončení sovietsko-britských rozhovorov oficiálni predstavitelia oboch rokujúcich strán, tieto základy boli naozaj položené. Výsledky rokovania sú na oboch stranách kladne hodnotené.

*

Sovietsky sváz je vedúcou silou socialistického tábora aj varšavského obranného paktu. Veľká Británia je popredným členom Severoatlantického paktu. A pre každého, kto si želá mier a mierové spolunažívanie, musí byť teda potešiteľná zpráva, že obidve tieto veľmoci vyhlasujú spoločne pred tvárou celej svetovej verejnosti, že sa rozhodli pracovať pre ďalšie zmierenie medzinárodného napätia a urobiť všetko, čo je v ich silách, aby uľahčili upevnenie vzájomnej dôvery medzi štátmi. Zo strany štátov, ktoré sú príslušníkmi NATO, sme totiž doteraz neraz počúvali vyhlásenia celkom iného druhu, hovoriace nie o spoločných mierových cieľoch, ale skôr o tom, koľko hodín potrebujú bombardovacie lietadlá, aby doniesli atómové bomby nad Moskvu.

Tak isto je potešujúce, ak spoločne vyhlásenie hovori o tom, že obidve veľmoci, ktoré majú spoločne s Francúzskom kľúčovú pozíciu, pokiaľ ide o riešenie takejkoľvek otázky nielen európskej, ale aj celosvetovej, vyslovujú sa za zakončenie pretekov v zbrojení a vytýčujú si ako svoj cieľ konečný zákaz nukleárnych zbraní. — Azda si ešte spomeniete, že keď začali pred šiestimi rokmi ľudia vo všetkých krajinách podpisovať štokholmskú mierovú výzvu, ktorá žiadala zákaz atómových zbraní, na Západe to vyhlasovali za komunistickú propagandu a utópiu. Ako vidno, táto myšlienka nadobudla v dôsledku sovietskej mierovej politiky a neúnávného úsilia obrancov mieru na celom svete takú silu, že ju musí uznať každá vláda, ktorá sa nechce dostať s ľudom svojej krajiny do rozporu v základných životných otázkach.

Ide, pravda, o to, aby sa tieto slová brali aj na druhej strane tak úprimne a vážne, ako ich berie Sovietsky sváz. A tak isto je dôležité, aby sa uviedla do života aj tá časť sovietsko-britského vyhlásenia, v ktorej sa ako základ priateľskej spolupráce a spolunažívania všetkých krajín vyhlasuje rešpektovanie národnej nezávislosti a zvrchovanosti, územnej nedotknuteľnosti a nezasahovania do vnútorných vecí iných.

R. BROŽ

To vám napsali vaši kamarádi

Zatím čo nepriateľská propaganda neprestáva do omrzení tvrdiť, jak strašné poměry očekávají navrátilce v republice, a snaží se tak odradit další naše občany od návratu, dostáváme nové a nové dopisy od těch, kdož těmto pomluvám nepopřáli sluchu a žijí dnes spokojeným životem u svých rodin. Jeden z nich nám napsal:

»Předem můjho listu« — píše nám — »prijmíte srdečný pozdrav ako i vrelú vďaka za zabezpečenie, ktoré mi poskytol Výbor pre zabezpečenie amnestovaných navrátilcov. Dovoľte, aby som vám uviedol poznatky, ktoré sa vyskytli až do môjho zapojenia do normálnych životných kolají. Zdržal som sa niekoľko dní v Prahe u známych. Potom som prišiel domov. Vo všetkých úradoch v Nitre mi poskytli pomoc a za dva dni som mal všetky doklady. Našiel som si miesto a nastupujem v ČSAD Nitra ako mechanik.

Bol už najvyšší čas, že som sa mohol vrátiť späť do vlasti, nakoľko som na-

šiel otcu v nemocnici. Teraz vidím a otváram oči nad mojou nerozvážnosťou a mylným krokom, ktorý som urobil, keď som išiel preč. Nevieam sám, či budem mať možnosť vo svojej práci odčiniť to všetko a postaviť sa znovu do radov tých čestných ľudí, ktorí tu boli a pracovali na výstavbe, zatiaľ čo ja som sa túlal v cudzine. Dnes sa sám pred sebou hanbím. Som rád, že som tu a teraz je na mne dokázať to, čo sa nedá dokázať slovom ani písmom, ale skutkom.

Viliam Nisterenko, automechanik, obec Mojmirovce, okr. Nitra.«

zpráva roznesla i mezi polské děti. Pětiletá Anuška Sobaňská mu přinesla kytičku a pozdravy celé Varšavy. Nejen Rynders, ale celá holandská výprava měla z těchto maličkostí radost. Rynders sám řekl, že takto ještě neslavil své narozeniny ani v Holandsku.

Podobných příhod jsme byli svědky i na besedě družby západoněmeckých sportovců se zaměstnanci jednoho varšavského závodu. Reprezentanti Německé spolkové republiky museli zaměstnancům dlouho vyprávět o sobě, o svých rodinách a domově. Když byli obdarováni upomínkovými dárky, prohlásili, že jim budou vždy připomínat skutečně upřímné přátelské prostředí Závodu míru.

Kdo zvítězí?

Před Závodem míru se také hodně hovořilo o minulých ročnících. Výkonnost československé cyklistiky je všeobecně uznávána. Vždyť již 4krát dosáhli vítězství v soutěži mužstev a jednou v soutěži jednotlivců (Veselý). ČSR také dosáhla největšího počtu etapových vítězství, celkem 28, zatím co na druhém místě jsou Poláci s 20. Také rakouští cyklisté rádi připomínají, že jejich reprezentant Deutsch dosáhl v Závodě míru v roce 1952 výjimečného prvenství v historii závodu. V etapě Bautzen—Berlín se mu podařilo ujet skupině a přes 100 km jet sám až do cíle.

Boje cyklistů kromě četných zahraničních hostů, jako jsou předsedové některých cyklistických svazů, budou sledovat na polském území i vítěz nejvyššího profesionálního závodu kolem světa Tour de France — Bobet — stejně jako mistr světa Belgičan Ockers. Podle předběžných zpráv přijede do Varšavy i předseda mezinárodní cyklistické unie pan Joinard.

Radostné překvapení

Všichni zahraniční účastníci jsou ubytováni v překrásném výškovém hotelu Varšava. Scházejí se u snídaně, oběda i večere. A tak není nouze i o dobrou zábavu. Co se stalo v neděli 29. dubna. Tohoto dne slavil své 25. narozeniny holandský závodník Rynders. Věděla o tom však jen skupina holandských jezdců, později se to dozvěděli také kuchaři hotelu, kteří okamžitě připravili Ryndersovi dort. Předali mu jej před celým kolektivem holandských jezdců. Krátce po tom se

HLEDAJÍ SE...

Byl to dopis plný synovské lásky a touhy po domově, který dostala na sklonku loňského roku z Francie od svého syna Zdeňka maminka Šeděnková z Ostravy. Už je to sedm let, co se spolu viděli naposled. Tenkrát bylo Zdeňkovi 17 roků, měl před sebou život a budoucnost. Těžce doplatil na to, že se dal dobrodružnou partou svést k odchodu za hranice. Pět a půl roku tvrdě služby v cizinecké legii byla cena za tento omyl. Jak se radovala šedesátiletá paní Šeděnková, když loni dostala dopis od svého chlapce. Ihned napsala, aby se vrátil.



Marně však čeká dodnes na odpověď. Zdeněk se odmítl a dopisy, zaslané na jím dané adresy do Paříže, přicházejí zpět z poznámkou: Adresát nezvěstný. S poslední nadějí obrátila se v těchto dnech paní Marie Šeděnková na naši redakci s prosbou, abychom jí pomohli při pátrání po jejím synovi a abychom mu touto cestou vyřídili, že se už nemůže dočkat toho šťastného okamžiku, kdy se s ním opět shledá.

»Příkládám jeho poslední fotografii, kterou mi zaslal před vánocemi« — píše nám — »a současně uvádím i adresu jeho posledního pobytu, jak mi ji napsal: 30 Rue Saint Martin, Hotel de Elsa No 30, Paris 10, France. Na tuto adresu obdržel a potvrdil můj telegram ze 14. prosince 1955, zatím co ostatní korespondence mi došla zpět jako nedoručitelná. Jsem přesvědčena, že až se přihlásí na našem zastupitelském úřadě, sám se přesvědčí o tom, že se mu nemůže nic stát. Jsem dále přesvědčena, že útrapami, kterými prošel v cizinecké legii, draze zaplatil svou mladickou nerozvážností a že si bude více vážit všeho, co dnes v našem státě máme.

Prosíme všechny, kdo Zdeňka Šeděnkou znají, aby ho upozornili na tuto výzvu jeho matky. Současně mu oznamujeme, že adresa našeho zastupitelského úřadu v Paříži, kde obdrží všechny bližší in-

formace týkající se návratu, zní: Ambassade de la République Tchécoslovaque 15, Avenue Charles Floquet, Paris VII.

Již v červnu minulého roku obrátila se na nás paní Marie Chudobová z České Kamenice s prosbou, abychom jí pomohli v pátrání po jejím synovi Ladislavu Chudobovi, narozeném 12. 7. 1923. Opustil republiku v roce 1945 a podle sdělení matky se odebral na plantážní práce do Argentiny. Zprávu o tom, že po něm jeho matka pátrá, jsme uveřejnili v 5. čísle »Hlasu domova«. Nedostali jsme však žádnou odpověď.

Nyní se na nás matka Ladislava Chudoby obrátila s novým dopisem, abychom výzvu ještě opakovali. Píše mezi jiným:

»Nepochybuji o tom, že bude-li můj syn informován o možnosti beztržestného návratu do vlasti, zcela jistě se vrátí. Nemohu ho však o tom uvědomit dopisem, poněvadž nemám o něm jiné zprávy než to, že odešel do Argentiny. Jeho adresa mi známa není. Mého syna nevedly do ciziny žádné politické důvody, ale neshody s těžce duševně nemocným otcem, který je nyní trvale v ústavu choromyslných. Děkuji vám předem za vše, co v této věci učiníte k potěše matky, která byla stihána těžkým životním osudem a odměnu za vše, co musela prožít, by viděla v tom, kdyby se mohla opět se svým synem Ladislavem setkat!«

Zádáme všechny naše čtenáře, kteří cokoliv vědí o osudu Ladislava Chudoby, o podání zprávy, abychom mohli jeho matku informovat. Přinášíme dále adresu našeho zastupitelského úřadu v Argentíně, kde Ladislav Chudoba obdrží bližší informace týkající se návratu. Adresa zní: Légation de la République Tchécoslovaque, Calle Callao 1175, Buenos Aires — Argentina.

Sekretariát výboru navštívil v těchto dnech znovu pan Antonín Čermák z Prahy. Na jeho přání jsme uveřejnili ve 42. čísle »Hlasu domova« výzvu, aby se vrátil zpět do vlasti jeho syn Jaroslav Čermák. Omylem se stalo, že bylo chybně otištěno datum narození Jaroslava Čermáka a otec nás prosí o nápravu. Správné datum je 3. února 1924 a nikoli 2. března 1927.

Čtenáři nám píší...

NEZAPOMENUTELNÝ DOMOV

Pod touto značkou žádá jeden z našich čtenářů z Austrálie o odpověď na svůj dopis. Zaslal nám výstřížek z australských novin, ve kterém se říká, že prý utečencům žijícím v Austrálii jsou zaslány dopisy, lákající je domů. Tyto dopisy prý jsou přinucení psát jejich příbuzní a přátelé v Československu. Nabídky hovořící o amnestii prý jsou podvodné a většina těch, kteří se vrátili, jsou prý posláni do dolů a hutí. Každého čeká trest. Potud výstřížek — jeden z těch, které se snaží odvrátit utečence od jejich rozhodnutí, se vrátit. Náš čtenář k tomu říká: »Prosím, jakmile vám bude možno, napište ve vašem časopise, co je na tom pravdy.«

Vyhovujeme jeho žádosti a chtěli bychom jemu i všem ostatním, kteří pod tlakem různých zkrachovaných politických dobrodružství se ještě rozmýšlejí a váhají s návratem, že podobná tvrzení nejsou ničím novým. Mají jen jediný cíl: zastrážit lási. Každé slovo v nich je bohapustou lží.

Náš čtenář pak píše: »Dále prosím o informaci. Utekli jsem do ciziny z dobrodružství. Budu potrestán? Jak je to s ubytováním svobodných mužů? Prosím, uveřejněte platové sazby. Jak je postaráno o nemocného, bude léčen? Je možné pro takového člověka opatřit lehké práci? Velmi se mi stýská po domově a rád bych se vrátil. Bohužel jsem měl úraz a jsem stále nemocný. Doufám, že jednou se můj sen vyplní a zase budu dýchat vůň čistý, zdravý vzduch. Zde v Austrálii je hrozná klima. Velká vedra a spousta různých haďů, komárů, pavouků a všelijakých nemocí. Strašně se zde pije alkohol. Spousta našich dobrých chlapců propadla této vášni jen proto, že se bojí jít domů. Ono to není s tím návratem tak lehké. Jakmile si chce někdo podat žádost, hned si u něho »security police« podává důvěř. Také se stalo několik případů, že ti, kteří se chtěli vrátit, byli nalezeni v bezvědomí na ulici. O jednom vím. Tomu nějaký darebák poškodil páteř a je mrzák. Budu netrpělivě čekat na vaši odpověď. Můj dopis si schovejte. Jednou se u vás přihlásím.«

Odpovídáme našemu čtenáři na jeho

otázky. Tak jako on, uteklo do ciziny z dobrodružství mnoho a mnoho jiných. Řada se jich už vrátila. Nikdo z nich trestán nebyl. Ani nepříteľská propaganda nemůže uvést jeden jediný konkrétní případ, kdy by navrátilce byl trestán. Návrat je zcela beztržestný, tak jak to prohlásil předseda republiky i naše vláda.

Pokud jde o ubytování je situace taková, že nemá-li navrátilce nikoho, u koho by mohl bydlet, jako na příklad rodiče, manželku nebo sourozence, je postaráno o jeho ubytování. Bytové podmínky se řídí podle situace v tom kterém kraji. Je samozřejmé, že ve velkých průmyslových městech je větší nouze o byty než třeba v pohraničí, kde navrátilci stejně jako všichni ostatní občané, kteří se sem nastěhují, mohou dostat k užívání rodinný domek. Ve městech, kde-li o svobodného, případně s největší pravděpodobností v úvalu podnám.

Pokud jde o platové sazby, není možné je zde všechny otiskovat a náš čtenář nepíše, o který obor má speciální zájem. V Československu není odměna za práci rovnostářská. Řídí se podle náročnosti, obtížnosti a důležitosti práce i podle kvalifikace, již je k jejímu vykonávání potřeba. Průměrná měsíční dělnická mzda činila v loňském roce 1270 Kčs. Letos se její reálná hodnota zvýšila tím, že došlo k dalšímu snížení maloobchodních cen. K této mzdě je ovšem třeba připočítat mnohé další výhody, jež mají pracující. Je to především placená dovolená ve výši 2—5 týdnů, prázdky na děti, bezplatné léčení a léky, nízké ceny bytů atd. V Československu je rovněž pamatováno na možnost pracovního uplatnění lidí se sníženou pracovní schopností.

K dotazu, týkajícímu se léčení, odpovídáme, že mezi navrátilci bylo mnoho takových, jejichž první cesta vedla do nemocnice nebo do sanatoria. Péče, již se jim tam dostalo, byla pro mnohé z nich překvapením, zvláště proto, že byla bezplatná. Naše zřízení má především zájem na zdraví člověka a vedeno tímto zájmem postupuje i pokud jde o navrátilce.

Doufáme, že naše odpovědi vyřeší jednou otázku i řadě dalších našich občanů žijících za hranicemi.

IX. ročník Závodu míru zahájen



ve všech předcházejících ročnících. Z počátku byly obtíže. Ze západních zemí na Závod míru přijížděli většinou jen příslušníci dělnických svazů, zatím co oficiální cyklistické organizace na Závod míru své členy nevysílaly. Tak jak rostla obliba a význam Závodu míru, tak také přibývalo nových účastníků z celého světa. A dnes jde bez nadsázky říci, že Závod míru je neoficiálním mistrovstvím světa cyklistů amatérů.

To konečně dokazují slova úspěšných účastníků závodu, jako na příklad vítěze z roku 1952 Angličana Steela: »Na trati z Varšavy do Prahy jsem bojoval s desítkami cyklistů, o kterých mohu říci jen to nejlepší. Mnozí prokázali vynikající výkonnost, jako na příklad Veselý, Němec Schur a další. Byli nejen výbornými cyklisty, ale i dobrými kamarády. Nejvíce jsem si však cenil prostředí, ve kterém se závod konal. Jsou to vpravdě miliony lidí, kteří povzbuzují všechny jezdce bez rozdílu národností.« Dnes je Steel již profesionálním jezdcem, ale přesto rád vzpomíná na Závod míru.

Radostné překvapení

Všichni zahraniční účastníci jsou ubytováni v překrásném výškovém hotelu Varšava. Scházejí se u snídaně, oběda i večere. A tak není nouze i o dobrou zábavu. Co se stalo v neděli 29. dubna. Tohoto dne slavil své 25. narozeniny holandský závodník Rynders. Věděla o tom však jen skupina holandských jezdců, později se to dozvěděli také kuchaři hotelu, kteří okamžitě připravili Ryndersovi dort. Předali mu jej před celým kolektivem holandských jezdců. Krátce po tom se

hlavní město Polska Varšava prožívá v těchto dnech velký svátek. Hosti rtovce 24 zemí, kteří se ve středu května sešli na startu IX. ročníku rodu míru Varšava—Berlín—Praha. ze Varšavy se zaplnily statisící lidmi, ři nadšeně zdraví vítězníky jeící na trať prvé etapy. Mnozí ze 150 listů nejsou ve Varšavě po prvé. jí zde mnoho dobrých přátel. Ti, ři přijeli po prvé jako na př. Italo-Švýcaři, cyklisté Německé spolkorepubliky a jiní se brzy vžili do ého prostředí. Nyní všichni, kteří ou bojovat na trati dlouhé 2213 km, ři jeden přátelský kolektiv. ak tomu bude letos, tak tomu bylo